

ASPECTE CU PRIVIRE LA ROLUL PROFESORULUI ÎN EVALUAREA PERFORMANTELOR LA LECȚIILE DE GEOGRAFIE

Daniela FIODORCIUC, doctorandă

Universitatea de Stat din Tiraspol

Rezumat. În articol este reflectată problema evaluării în perioada crizei pandemice, care a afectat și procesul educațional. Datorită diversității de situații didactice și multitudinii de obiective ale evaluării apare necesitatea aplicării unor forme, modele și strategii de evaluare conforme situației actuale. Astfel, putem menționa că modelele tradiționale de evaluare la geografie nu sunt suficiente și apare necesitatea de a utiliza noi forme moderne, digitale de evaluare a competențelor elevilor.

Cuvinte-cheie: evaluare, geografie, abilități.

Abstract. The article reflects the issue of evaluation during the pandemic crisis, which also affected the educational process. Due to the diversity of didactic situations and the multitude of objectives of the evaluation, there is a need to apply forms, models and evaluation strategies according to the current situation. Thus, we can mention that the traditional models of assessment in geography are not enough and there is a need to use new modern, digital forms of assessment of students' skills.

Keywords: evaluation, geography, skills.

Introducere

Geografie nu este numai o știință informativă, care are ca scop de a prezenta elevilor un sistem de cunoștințe, competențe, valori și atitudini despre învelișul geografic, mediu și societatea umană, de a-i familiariza cu metodele de protecție sustenabilă a mediului, de a-i iniția despre sistemul economic al țărilor lumii, dar are și un rol formativ, creând emoții și sentimente puternice vizavi de mediu.

Disciplina școlară Geografie, la ciclul liceal, aprofundează cunoștințele elevilor despre mediu și a modului cum omul acționează asupra ecosistemului. Ea contribuie la precizarea raporturilor strânse dintre acestea și la stabilirea echilibrului natură-om. Iar pentru aprecierea nivelului de cunoaștere și de formare a competențelor elevilor este necesar de aplicat modele de evaluare complexe.

Rezultate și discuții

În Republica Moldova, în perioada pandemică, problema evaluării devine obiectul unui șir de dezbateri și cercetări. Totodată, datorită diversității de situații didactice și multitudinii de obiective ale evaluării apare necesitatea aplicării unor forme, modele și strategii de evaluare conforme situației actuale. Astfel, putem menționa că modelele tradiționale de evaluare la geografie nu sunt suficiente și apare necesitatea de a utiliza noi forme moderne, digitale de evaluare a competențelor elevilor.

Nicolae Silistraru, consideră că „evaluarea reprezintă un sistem de activitate educațională constituit din obiective, conținuturi, tehnologii specifice orientate la măsurarea,

aprecierea și luarea de decizii cu privire la formarea, dezvoltarea elevilor, în baza obiectivelor curriculare.” [5, p.121].

În această ordine de idei se accentuează rolul profesorului în selectarea, utilizarea și monitorizarea eficientă a evaluării la geografie, dar și în controlul, aprecierea și notarea lor.

Putem menționa că profesorul este responsabil pentru selectarea modelelor de evaluare, care ar fi în favoare elevilor, ar valorifica la maxim competențele lor și ar corespunde nivelului de vârstă (liceu). Accentul trebuie pus pe o evaluare calitativă și nu cantitativă.

Pe parcursul procesului educațional, în cadrul lecțiilor de geografie, pot fi utilizate atât metode tradiționale de evaluare (probe orale, scrise sau practice), cât și cele complementare (observația sistematică a elevilor, referatul, proiectul, portofoliul digital, autoevaluarea și evaluarea reciprocă etc.). Instrumentele utilizate pentru evaluarea competențelor trebuie să permită stimularea și dezvoltarea proceselor cognitive la elevi. Iar rezultatele evaluării trebuie să fie produse observabile.

Prin verificarea orală sistematică în cadrul lecțiilor de geografie, profesorul poate urmări atenția elevilor, interesul lor față de lecție, nivelul lor de cunoștințe, etc. Avantajul utilizării acestei metode de evaluare vizează faptul că toți elevii pot participa la comunicare, este asigurată pregătirea sistematică a lor și se obține un feedback imediat. Astfel, rapid pot fi completate, clarificate, explicate sau corectate anumite neînțelegeri apărute privind conținutul predat.

Constantin Cucuș menționa „avantajul evident al acestei metode constă în aceea că evaluarea devine și o activitate de învățare, corectare, întărire, sistematizare și aplicare ale cunoașterii captate de elevi” [1, p.382] Un alt avantaj al evaluării orale este interacțiunea directă (chiar și online) dintre profesor și elev, ceea ce permite libertatea manifestării individuale a elevilor. Evaluarea orală are și unele dezavantaje, în special consumul mare de timp pentru expunerea fiecărui elev în parte. Astfel la alegerea acestei metode de evaluare profesorul trebuie să țină cont de subiectul abordat, timpul alocat lecției, numărul de elevi existent în clasă, tipul de informație pe care profesorul dorește să o obțină, etc. Exemple de întrebări pentru o evaluare orală la geografie în liceu ar putea fi:

- Ce formă de relief rezultă prin eroziunea fluvială?
- În ce strat al atmosferei se formează norii?
- Unde este răspândit procesul de urbanizare falsă?
- Ce sunt polderele? etc.

Verificarea scrisă poate fi utilizată de către profesori în cadrul lecțiilor de geografie la final de lecție sau de capitol, când elevii demonstrează individual achizițiile abținute anterior. În perioada pandemică, studiind online, această metodă este mai dificilă, dar nu imposibilă. Rolul profesorului este de a realiza teste relevante și accesibile pentru elevi. Ca exemple de tipuri de itemi pot fi:

- Itemi de descriere binară

Exemple:

Citește atent enunțul. Dacă apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera A/corect; dacă apreciezi că este falsă, încercuiește litera F/greșit.

Atmosfera este învelișul discontinuu de gaze al Pământului. A / F

Cantitatea mică de precipitații din regiunile polare este determinată de lipsa evaporației. Corect/greșit.

➤ Itemi de asociere sau de tip pereche

Exemplu:

În coloana din stânga sunt enumerate câteva unități hidrografice. Înscrieți în spațiul din fața fiecărei unități hidrografice litera din coloana B care corespunde principalei caracteristici a acesteia.

A	B
_____ Lacul	a. acumulare de gheață de mari dimensiuni situată pe scoarța terestră.
_____ Oceanul	b. acumulare de apă situată într-o concavitate de pe continente.
_____ Ghețarul	c. apă curgătoare cu debit mare care se varsă în ocean sau mare.
_____ Fluviul	d. acumulare de gheață situată deasupra oceanului.
	e. acumulare de apă sărată situată într-o concavitate imensă din scoarța terestră.

➤ Itemi de discriminare sau alegere multiplă

Exemple:

Citiți cu atenție și încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect.

Troposfera este componentă a:

- ionosferei;
- atmosferei;
- litotosferei;
- biosferei.

Amazonul este fluviul cu cel mai mare debit deoarece:

- este situat în câmpie;
- este situat în apropierea Ecuatorului;
- este situat în zona cu climă ecuatorială;
- are lungime mare.

Avantajul evaluării cu ajutorul mijloacelor electronice este posibilitatea aprecierii imediate cu note a cunoștințelor elevilor.

Referatul, ca o metodă complementară de evaluare, poate fi utilizat de profesori pentru a da posibilitatea elevilor să-și aprofundeze cunoștințele într-un domeniu concret studiat prin cercetarea literaturii recomandate. Prin intermediul referatului pot fi apreciate performanțele

individuale ale elevilor, originalitatea ideilor, motivația lor pentru învățare. Astfel putem propune elevilor următoarele teme pentru referat:

- „Tipuri de relief biogen”
- „Siricicultura –o ramură a agriculturii”
- „Marile regiuni turistice ale globului”.

Portofoliul (digital) reprezintă o metodă de evaluare complexă, pe care profesorii o pot utiliza pe parcursul tuturor anilor de studii. „Ipostazele portofoliului sunt: sursă de învățare, mijloc de prezentare și dosar de evaluare” [apud, 3, p.83] Această metodă de evaluare se bazează pe un ansamblu de rezultate ale elevilor. Portofoliul întrunește o colecție de produse originale și individuale ale elevului. Un portofoliu la geografie poate include scheme, grafice, tabele, hărți, piramide pe grupe de vârstă și sexe a populației, imagini, fotografii, studii de caz, fișe de activitate etc. Portofoliul poate fi un element de motivare a elevilor spre cercetare și descoperire. Ca dezavantaj al portofoliului poate fi resurse mari de timp necesare elevilor, unele produse pot fi realizate de alte persoane.

Autoevaluarea reprezintă o modalitate de evaluare formativă, care permite elevilor să aprecieze propriile competențe.

Monitorizarea evaluării elevilor de către profesori se realizează prin observarea de către cadrul didactic a nivelului de implicare al elevilor în procesul educațional. Este important de monitorizat reacția, comportamentul și interesul elevilor pe parcursul lecției. Este important să se obțină un feedback de la elevi în urma evaluării.

Concluzii

În concluzii, putem menționa, că, și în perioada pandemică, evaluarea competențelor la lecțiile de geografie trebuie să se realizeze sistematic, pe parcursul tuturor activităților, la toate secvențele de lecție pentru a obține rezultate bune în procesul de pedare și pentru a ajuta elevii să învețe, iar între metodele de evaluare, utilizate de profesori, să existe o corelație: cele tradiționale cu cele alternative. Rolul profesorului în procesul de evaluare rămâne de a gestiona corect și eficient cu diverse modele și strategii de evaluare.

Bibliografie

1. Cucuș C. Pedagogie, ediția a II. Iași: editura Polirom, 2006. 464 p.
2. Dulamă M.E. Elemente de didactica geografiei. Cluj-Napoca: editura Clusium, 2010. 176 p.
3. Marinescu M. Tendințe și orientări în didactica modernă. București: editura Didactică și pedagogică, 2009. 208 p.
4. Radu I. T. Evaluarea în procesul didactic. București: editura Didactică și Pedagogică, 2008. 158 p.
5. Silistraru N. Vademecum în pedagogie (Pedagogie în tabele și scheme). Chișinău, 2011. 191 p.